Ministerie van Justitie en Veiligheid

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Directoraat-Generaal Straffen en Beschermen
Directie Artificiële Intelligentie
Afdeling Gegevensbescherming en Privacy

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Datum	20 november 2026
Betreft	Invoeringstoets Wet gegevensverwerkingen door samenwerkingsverbanden (Wgs)

Onze referentie
8144844

Bijlagen
1

Hiermee bieden wij uw Kamer het onderzoeksrapport 'Invoeringstoets Wet gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden' aan, dat is uitgevoerd door Hooghiemstra & Partners.

Op 1 maart 2025 is de Wet gegevensbescherming door samenwerkingsverbanden (WGS) in werking getreden. Deze wet regelt het gezamenlijk verwerken van persoonsgegevens door vier samenwerkingsverbanden: het Financieel Expertisecentrum (FEC), de infobox Crimineel en Onverklaarbaar Vermogen (iCOV), De Regionale Informatie- en Expertisecentra (RIEC's) en de Zorg- en Veiligheidshuizen (ZVH's). De WGS en het Besluit gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden (BGS) bevatten hiervoor tal van waarborgen.

Zoals toegezegd aan de Eerste Kamer op verzoek van het lid Van Toorenburg (CDA) en conform het kabinetsbeleid over invoeringstoetsen is een jaar na inwerkingtreding van deze wet een invoeringstoets uitgevoerd. Dat is geen wetsevaluatie, maar een middel om eerste signalen op te vangen over de wijze waarop wetgeving in de praktijk uitpakt en of bijsturing nodig is om haar beter te laten werken. In dat licht wordt bezien welke knelpunten zich voordoen en of zich andere onbedoelde effecten voordoen. Daarbij moet worden onderscheiden tussen knelpunten van meer structurele aard en knelpunten die toe te wijzen zijn aan opstartperikelen van de nieuwe wet of regeling en die in de loop van de tijd verdwijnen of veranderen doordat er meer ervaring is opgedaan met de nieuwe regels. In deze invoeringstoets is er daarnaast bijzondere aandacht voor de vraag of aan de waarborgen en zorgvuldigheidseisen van de WGS wordt voldaan.

De onderzoekers stellen vast dat de vier samenwerkingsverbanden in de WGS weliswaar al geruime tijd bestonden, maar dat het tot aan de komst van de WGS ontbrak aan een deugdelijke juridische grondslag voor gezamenlijke gegevensdeling binnen deze samenwerkingsverbanden. Uit de rapportage komt tevens naar voren dat de samenwerkingsverbanden de komst van de WGS over het algemeen zien als een positieve ontwikkeling, met name als het gaat om de juridische grondslagen om gezamenlijk gegevens te kunnen verwerken. Daarnaast wordt het als positief ervaren dat er meer duidelijkheid is over de waarborgen en dat er toenemende aandacht is voor de bescherming van persoonsgegevens.

De WGS en het BGS bevatten een reeks aan waarborgen en voorwaarden, mede om ongecontroleerde en grootschalige koppeling van persoonsgegevens te voorkomen. Uit de gevoerde gesprekken leiden de onderzoekers af dat, een jaar na inwerkingtreding, de

Directoraat-Generaal Straffen en Beschermen
Directie Artificiële Intelligentie
Afdeling Gegevensbescherming en Privacy

Datum
20 november 2026

Onze referentie
8144844

risico's die gedurende de totstandkoming werden gevreesd, zich niet hebben voorgedaan. De onderzoekers concluderen dat door de WGS meer bewustzijn is ontstaan ten aanzien van de regels die gelden voor het verwerken van persoonsgegevens. Doordat de kaders en de waarborgen nu zijn neergelegd in de wet, is de bescherming van persoonsgegevens van betrokkenen die te maken krijgen met één van de samenwerkingsverbanden verbeterd. Aan de andere kant kost het implementeren van de waarborgen veel capaciteit en worden de WGS en het BGS als gedetailleerd ervaren. Uit de rapportage volgt dat de uitvoeringspraktijk nog soms zoekende is naar de beste manier om de waarborgen vorm te geven en in te richten. De onderzoekers zien daarbij dat de samenwerkingsverbanden zeer gemotiveerd zijn om de wet zo goed mogelijk uit te voeren. Ook zijn zij positief over de toegenomen rechtszekerheid en de verduidelijking van de rechtsgrondslagen voor gegevensuitwisseling.

De meeste bevindingen in de invoeringstoets hebben betrekking op "ervaren onduidelijkheden of onvolkomenheden". Deze hangen volgens de onderzoekers deels samen met het feit dat er in beperkte mate ervaring is opgedaan met de uitvoering van de wet en zullen na verloop van tijd door meer ervaring, onderlinge afspraken en kennis, vanzelf minder worden. Andere onduidelijkheden laten zich volgens de onderzoekers wegnemen door extra duiding op korte termijn, bijvoorbeeld middels een handreiking of gezamenlijk overleg hoe de wet gelezen moet worden. De onderzoekers bevelen aan om bij de wetsevaluatie na te gaan of deze onduidelijkheden en onvolkomenheden zijn verminderd of weggenomen. Hieruit kan in de toekomst blijken dat voor bepaalde bevindingen uit deze categorie aanpassing van de wetgeving gewenst is.

Een zevental bevindingen is door de onderzoekers ingedeeld in de categorie "knelpunt".[1] De onderzoekers doen hierbij de aanbeveling om (nu al) te overwegen de WGS en/of het BGS op onderdelen aan te passen. Het gaat het om regels die anders uitpakken dan bedoeld of bijkomende effecten hebben die ongewenst zijn of bijvoorbeeld om waarborgen die toch te streng zijn, waardoor de effectiviteit van de samenwerkingsverbanden te veel onder druk komt te staan.

Wij zullen de aanbevelingen uit het rapport bestuderen. Ons streven is om uw Kamer in het voorjaar van 2027 nader te informeren over het vervolg dat wij voornemens zijn te geven aan de aanbevelingen.

[1] Deze hebben betrekking op het verwerken van gegevens over nationaliteit, de notificatieplicht, hernieuwde verwerking van persoonsgegevens door het FEC en de RIEC's, nieuwe deelnemers, de publiek-private taskforces van het FEC, de rol van het OM als inbrenger van signalen in de publiek-private taskforces, en het verbod op toegang tot systemen door incidentele deelnemers (zie blz. 59-60 van het rapport).

Een gelijkluidende brief hebben wij aan de Eerste Kamer gezonden.

De Minister van Justitie en Veiligheid,

D.M. van Weel

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,

Claudia van Bruggen

Directoraat-Generaal Straffen en Beschermen
Directie Artificiële Intelligentie
Afdeling Gegevensbescherming en Privacy

Datum
20 november 2026

Onze referentie
8144844